

RAPPORT

Uppdrag att ta fram förnyat underlag

Förnyat underlag för objekten Sundsvall
resecentrum, tillgänglighet och plattformar m.m.,
Sydostlänken (Älmhult–Olofström–Karlshamn),
elektrifiering och ny bana samt Godsstråket,
kapacitetshöjande åtgärder

Trafikverket

Postadress: Röda vägen 1, 781 89 Borlänge

E-post: trafikverket@trafikverket.se

Telefon: 0771-921 921, Texttelefon: 010-123 50 00

Dokumenttitel: Uppdrag att ta fram förnyat underlag

Författare: Anna Hansson, Leena Taillefer, Jenny Trlicik

Dokumentdatum: 2024-04-26

Ärendenummer: TRV 2024/8692

Publikationsnummer: 2024:097

Kontaktperson: Jenny Trlicik

Innehåll

Inledning	4
------------------------	----------

Sundsvall resecentrum, tillgänglighet och plattformar m.m..	5
--	----------

Kostnadsreducerande åtgärder	5
------------------------------------	---

Ny bedömning av objektets kostnader	5
---	---

Förändringar av nyttor	6
------------------------------	---

Förnyat förslag om lämplig byggstartsperiod	6
---	---

Sydostlänken (Älmhult-Olofström- Karlshamn), elektrifiering och ny bana	7
--	----------

Kostnadsreducerande åtgärder	7
------------------------------------	---

Ny bedömning av objektets kostnader	8
---	---

Förändringar av nyttor	9
------------------------------	---

Förnyat förslag om lämplig byggstartsperiod	9
---	---

Godsstråket, kapacitetshöjande åtgärder	10
--	-----------

Kostnadsreducerande åtgärder	10
------------------------------------	----

Ny bedömning av objektets kostnader	11
---	----

Förändringar av nyttor	11
------------------------------	----

Förnyat förslag om lämplig byggstartsperiod	11
---	----

Inledning

Den 2024-01-18 mottog Trafikverket regeringsbeslut LI2023/02481 där Trafikverket anmodades att ta fram förnyat underlag för objekten:

- Sundsvall resecentrum, tillgänglighet och plattformar m.m.,
- Sydostlänken (Älmhult–Olofström–Karlshamn), elektrifiering och ny bana
- Godsstråket, kapacitetshöjande åtgärder

Uppdraget innebär att Trafikverket, med beaktande av samhällsekonomiska nyttor, ska identifiera och om möjligt vidta lämpliga kostnadsreducerande åtgärder för de tre objekten. I uppdraget ingår att Trafikverket ska redovisa en ny bedömning av objektens kostnader och eventuella förändringar av nyttor och måluppfyllelse samt förnyat förslag om lämplig byggstartsperiod för respektive objekt.

För objektet Sundsvall resecentrum, tillgänglighet och plattformar m.m. ska redovisningen även inkludera ett förnyat förslag om lämplig byggstartsperiod samordnat med etappen Sundsvall C–Kubikenborg inom objektet Sundsvall C–Dingersjö, dubbelspårsutbyggnad.

Alla kostnadsuppgifter i rapporten är i prisnivå 2021–02.

Sundsvall resecentrum, tillgänglighet och plattformar m.m

Syftet med objektet (BVG007) är att öka tillgängligheten för resandeutbyte, förkorta bytestider och öka trafiksäkerheten för resenärer som ska till och från plattformarna.

Kostnadsreducerande åtgärder

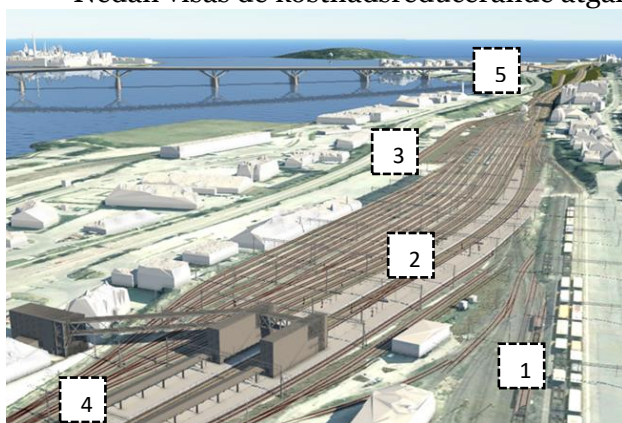
Trafikverket har med anledning av regeringsuppdraget utrett flera kostnadsreducerande åtgärder. Tabellen nedan visar de åtgärder som Trafikverket kommer att gå vidare med.

Tabell 1. Sammanställning av åtgärder som utgår inom objektet i mnkr.

Åtgärd	Kostnadsbesparing	Påverkan på funktion
Anpassning av tidigare kombiterminal till nattuppställning för persontrafik	62	Stor
Frilastspåret för uppställning av gods	55	Ingen*
ERTMS på delen Sundsvalls C - Nacksta finansieras av ERTMS-projektet	40	Ingen*
Förlängning av uppställningsspår för godstrafik	31	Stor
ALEX-införande på Truckvägen	22	Ingen*
Förlängning av utdragsspår	13	Stor
SUMMA	223	

*Innebär påverkan på transportsystemet men objektets syfte blir tillgodosett utan åtgärden.

Nedan visas de kostnadsreducerande åtgärderna som framgår av tabell 1.

- 1. Anpassning av tidigare kombiterminal till nattuppställning för persontrafik.**
  - 2. Frilastspåret för uppställning av gods.** Genomförd under 2023 som en förberedande åtgärd, smärre investeringsåtgärder.
  - 3. Förlängning av uppställningsspår för gods.** Projektet ersätter inte kapaciteten som försvinner för godsuppställning från Södra kajen fullt ut.
  - 4. ALEX-införande** på Truckvägen utgår
  - 5. Förlängning av utdragsspår.** Projektet begränsar beräknad kapacitetsökning för rangering och godsuppställning.
- ERTMS på delen Sundsvalls C – Nacksta.**

Figur 1. Illustration över resecentrum och bangård.

Ny bedömning av objektets kostnader

Trafikverket redovisade i byggstartsrapporteringen i maj 2023 en ny total kostnad för objektet på 1 211 mnkr. I och med ovan redovisade kostnadsreducerande åtgärder är kostnaden densamma som angavs i nationell plan (996 mnkr).

Förändringar av nyttor

Huvudsyftet med projektet, att förbättra tillgängligheten och plattformarna på Sundsvalls C, kommer fortfarande att levereras.

Behoven av rangeringskapacitet, mer uppställningsspår för gods och nattuppställning för persontågen kommer att kvarstå och vara en begränsande faktor för en eventuell utökning av trafiken på Sundsvall C. Om trafiken utvecklas kommer det att vara möjligt att komplettera med dessa funktioner i ett senare skede, även om det sker till en högre kostnad. Trafikverkets bedömning är att det kan handla om 10–20 år fram i tiden innan det kan bli aktuellt.

Med besparingsåtgärden *Anpassning av tidigare kombiterminal till nattuppställning för persontrafik* kommer anläggningen att bibehålla dagens kapacitet gällande nattuppställning för persontrafik. Framtida bedömda behov av nattuppställning kommer dock inte att uppfyllas.

Åtgärden *ERTMS på delen Sundsvalls C - Nacksta* lyftes tidigare in i objektet då det är effektivt att genomföra åtgärden med samordnat med objektet. I och med att åtgärden lyfts ur objektet prioriteras denna mot andra åtgärder, men den bedöms kunna samplaneras med andra åtgärder på ett effektivt sätt.

Plankorsningen där ALEX föreslås utgå är enbart till för underhållsåtgärder och befinner sig inom inhägnat område. Det innebär att nuvarande utrustning återanvänds och den ersätts inte med elektronik och datorer som tidigare planerats. Konsekvensen av det är att anläggningen inte kommer att kunna övervakas på distans.

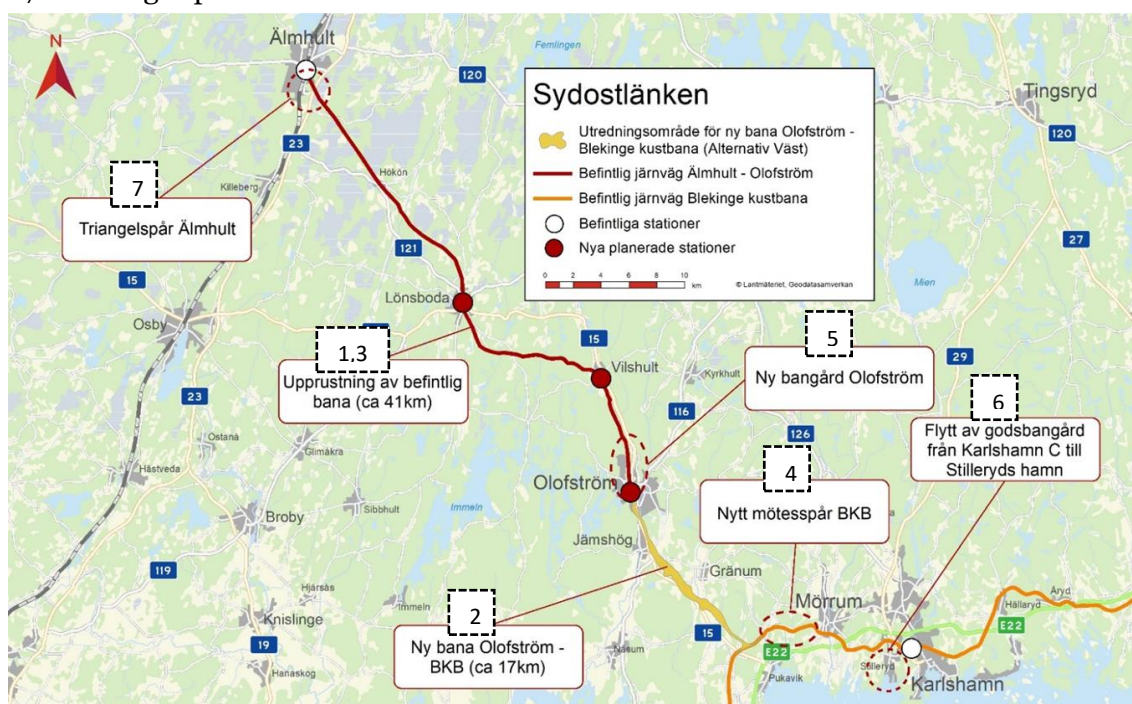
Förnyat förslag om lämplig byggstartperiod

Trafikverkets tidigare förslag, i byggstarsrapporteringen i maj 2023, att Sundsvall C och deletappen Sundsvall-Kubikenborg i objektet Sundsvall-Dingersjö ska få byggstarta 2024–2026 (1–3) kvarstår. Järnvägsplanen för Sundsvall-Kubikenborg fastställdes 2024-03-22, med sista besvärdatum 2024-04-26.

Sydostlänken (Älmhult-Olofström-Karlshamn), elektrifiering och ny bana

Syftet med objektet (JSY202) är att förbättra möjligheterna att transportera gods på järnväg via djuphamnen i Karlshamn, att möjliggöra för persontransporter med timmestrafik samt öka robustheten i järnvägsnätet med alternativa transportvägar. Objektet består av sju större åtgärder:

1. Upprustning av befintlig bana
2. Ny bana, Olofström-Blekinge kustbana
3. Plankorsningar på befintlig bana
4. Nytt mötesspår på Blekinge kustbana
5. Ny bangård Olofström
6. Flytt av godsbangård från Karlshamn C till Stilleryd
7. Triangelspår Älmhult

Figur 2. Översiktskarta över objektet Sydostlänken.

Kostnadsreducerande åtgärder

Trafikverket har med anledning av regeringsuppdraget utrett flera kostnadsreducerande åtgärder. Nedanstående tabell visar de åtgärder som Trafikverket kommer att gå vidare med.

Tabell 2. Sammanställning av åtgärder som utgår inom objektet i mnkr.

Åtgärd	Kostnadsbesparing	Påverkan på funktion
Triangelspår i Älmhult	410	Stor
Utdragsspår i Stilleryd	100	Måttlig

Tre plankorsning ersätts inte med planskildheter	52	Ingen*
Minskat antal mellanblock	25	Måttlig
SUMMA	587	

*Innebär påverkan på trafiksäkerheten i transportsystemet men objektets syfte blir tillgodosett utan åtgärden.

Ny bedömning av objektets kostnader

Ny totalkostnad efter kostnadsreducerande åtgärder innebär en ökning med 6% jämfört med nationell plan för den del av objektet som finansieras med anslag i planen. Trafikverket redovisade i den senaste byggstartsrapporteringen en kostnadsökning med 10% för den del av objektet som finansieras med anslag i planen.

Ny totalkostnad, inklusive åtgärder för persontrafik som med- och samfinansieras av externa parter, och efter kostnadsbesparingar, är 6 421 mnkr, vilket motsvarar en ökning med 1 134 mnkr jämfört med gällande nationell plan. Ny kostnadsbedömning för objektet med samma innehåll som i nationell plan är 7 008 mnkr. Att kostnaden ökar jämfört med byggstartsrapporteringen beror på att kalkyler som då var i ett tidigt skede har kvalitetssäkrats genom osäkerhetsanalys.

Tabell 3. Sammanställning av kostnader i mnkr.

	Total objekt-kostnad i nationell plan*	Total objekt-kostnad i nationell plan inkl. sam- och medfinansiering
Enligt gällande nationell plan	5 227	5 287
Enligt byggstartsredovisning september 2023	5 775	5 835
Ny kostnadsbedömning	6 108	7 008
Ny kostnadsbedömning efter kostnadsreducerande åtgärder	5 521	6 421
Differens mot nationell plan efter kostnadsreducerande åtgärder	294 (6 %)	1 134 (21 %)

*Belastning av statligt anslag i Nationell Plan

Mer omfattande minskning av objektets innehåll än de som anges i tabell 2 bedöms innebära att så stora nyttor försvinner att syftet med objektet inte längre uppfylls. Objektet skulle behöva utgå ur planen och omformas inför ny åtgärdsplanering. Pågående arbete skulle behöva avbrytas och återupptas efter eventuella beslut i reviderad nationell plan. Vad det skulle innebära i fördyringar och förseningar kopplat till exempelvis omtag, avbrutna kontrakt och förgävesprojektering, samt påverkan på boende och näringsliv, kan inte bedömas i dagsläget.

Efter beslut om nationell plan, där med- och samfinansiering med 60 mnkr ingår, har avtalsdiskussioner fortsatt med de intressenter som ingår i avsiktsförklaringen om finansiering. Avtal har tecknats med regioner och kommuner avseende

persontrafik och avtal för medfinansiering kopplat till godshantering kommer tecknas under 2024. Total medfinansiering bedöms till ca 900 mnkr. Respektive parts del sammanfattas i tabellen nedan.

Tabell 4. Sammanställning av med- och samfinansierare.

Med- och samfinansierare	Belopp, mnkr
Berörda regioner avseende mötesspår	148
Berörda kommuner avseende plattformar	251
Karlshamns kommun avseende flytt av bangård*	400
Volvo Olofström avseende bangård*	100
SUMMA	900

*Avtal för medfinansiering kopplat till godshantering kommer tecknas under 2024.

Förändringar av nyttor

Triangelspår i Älmhult utgår. Persontrafiken på Södra stambanan kommer i rusningstrafik inte kunna öka på ett sådant sätt som ett utbyggt triangelspår medgett. Åtgärden är inte i första hand är föranledd av Sydostlänken och dess syfte och ändamål, utan beror på kapacitetsbrister i Älmhult och på Södra stambanan. Trafikverket har för avsikt att ta upp åtgärden för prövning i kommande revidering av nationell plan.

Tre plankorsningar ersätts inte med planskildheter. Objektets funktion påverkas inte, däremot trafiksäkerheten och framkomligheten för vägtrafiken.

Minskat antal mellanblockssignaler. Minskat antal leder till en minskad återställningsförmåga vid störningar.

Utdragsspår i Stilleryd utgår. Utdragsspåret möjliggör växling till/från hamn och kombiterminal samtidigt som andra tåg kan avgå och ankomma bangården eller växlas på bangården. Ett slopande av detta spår innebär begränsningar i trafikeringen av bangården de tider på dygnet då mer omfattande växling bedrivs, vilket innebär begränsningar för operatörerna. Att inte bygga utdragsspåret inom Sydostlänken omöjliggör inte en utbyggnad i ett senare skede, det blir dock till en högre kostnad.

Trafikverket har för avsikt att ta upp de tre planskildheterna, utdragsspåret samt mellanblocken (totalt 177 mnkr) till förnyad prövning i kommande planrevidering.

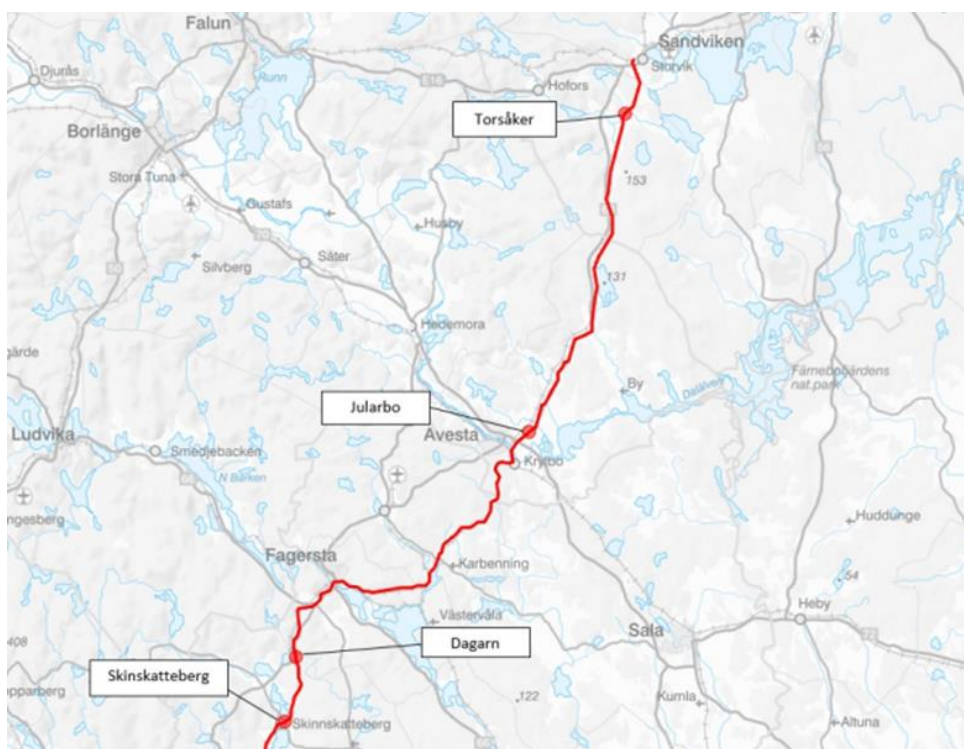
Förnyat förslag om lämplig byggstartperiod

Trafikverkets tidigare förslag, i byggstartsrapporteringen i maj 2023, att objektet ska få förberedas för byggstart 2026–2028 (4–6) kvarstår.

Godsstråket, kapacitetshöjande åtgärder

Godsstråket genom Bergslagen är ett av Sveriges viktigaste stråk för export- och basindustrins transporter till kontinenten. På sträckan Mjölby–Hallsberg pågår en etappvis utbyggnad till dubbelspår. Sträckan Frövi–Storvik är fortfarande enkelspårig och dras med stora kapacitetsbrister vissa tider på dygnet. På sträckan finns idag nitton mötesstationer, men bara några enstaka av dessa har samtidig infart. Genom att bygga samtidiga infarter görs förbättringar i befintligt system som ökar framkomligheten och robustheten på banan.

Objektet (JM1808) består enligt den nationella planen av fyra åtgärder, så kallade samtidiga infarter, på driftplatserna Dagarn, Skinnskatteberg, Jularbo och Torsåker.

Figur 3. Översiktsskarta över del av Godsstråket.

Kostnadsreducerande åtgärder

Samtidig infart på driftplats Torsåker har, som Trafikverket tidigare redovisat, tagits bort ur objektet. Anledningen är att trafikeringen har ändrats genom minskning av persontrafiken.

Den kostnadsreducerande åtgärden som identifierats är att inte genomföra den samtidiga infarten i Skinnskatteberg (37 mnkr).

Ny bedömning av objektets kostnader

Trafikverket genomförde under hösten 2023 en ny osäkerhetsanalys för objektet, för tre driftplatser. Analysen visade att totalkostnaden ökat till 159 mnkr. Totalkostnad efter kostnadsreducerande åtgärder bedöms till 122 mnkr, för två driftplatser. Detta är differens på +7 mnkr (6 %) jämfört med nationell plan.

Förändringar av nyttor

Genom att prioritera Jularbo och Dagarn behålls de åtgärder som ger mest nytta i stråket. Objektets sammantagna totala nytta bedöms minska när en samtida infart tas bort och det är fortsatt samhällsekonomiskt olönsamt. Det finns dock fortsatt positiva nyttor i form av minskat kapacitetsutnyttjande på driftplatserna, vilket ger restidsvinster, minskade tågdriftskostnader och minskad förseningstiden för godset på sträckan. Varje samtidig infart sparar 3 min i transport- och restid.

För objektet har en ny samlad effektbedömning tagits fram, [länk](#).

Förnyat förslag om lämplig byggstartperiod

I byggstartsrapporteringen i maj 2023 föreslog Trafikverket att objektet skulle få förberedas för byggstart 2026-2028 (4-6). Trafikverket vidhåller förslaget även efter genomförda kostnadsbesparingar.

Trafikverket har för avsikt att i kommande byggstartsrapportering föreslå att objektet får byggstart 1-3, det vill säga 2025-2027.

Trafikverket, 781 89 Borlänge. Besöksadress: Röda vägen 1

Telefon: 0771-921 921, Texttelefon: 010-123 50 00

trafikverket.se